

Warszawa, 13.09.2023

Prof. dr hab. n. med. Tomasz Gabryelewicz

Instytut Medycyny Doświadczalnej i Klinicznej

im. M. Mossakowskiego PAN

**Ocena dorobku naukowego dr n. med. Doroty Wołyńczyk-Gmaj
do celów postępowania habilitacyjnego w dziedzinie nauk
medycznych i nauk o zdrowiu, w dyscyplinie nauki medyczne**

Droga zawodowa habilitantki

Dr Dorota Wołyńczyk-Gmaj ukończyła studia na I Wydziale Lekarskim Akademii Medycznej w Warszawie i uzyskała dyplom lekarza w 2002 roku. W trakcie studiów była członkinią koła neurologicznego, a potem przez ostatnie 3 lata studiów aktywnie uczestniczyła w spotkaniach studenckiego koła naukowego działającego przy Katedrze i Klinice Psychiatrycznej w Szpitalu Nowowiejskim w Warszawie. Po uzyskaniu tytułu lekarza odbyła staż podyplomowy w Szpitalu im. Orłowskiego w Warszawie. Następnie przez rok pracowała w Szpitalu Psychiatrycznym w Tworkach. W 2004 dostała się na studia doktoranckie. W 2009 roku uzyskała tytuł specjalisty psychiatry, a w 2010 roku - tytuł doktora nauk medycznych

(I Wydział Lekarski Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego). Tytuł rozprawy doktorskiej: "Ilościowa analiza EEG w stanie czuwania w ocenie zaburzeń snu". Promotorem był prof. dr hab. med. Waldemar Szelenberger. Ponadto w 2005 roku ukończyła kurs encefalografii w Pracowni Elektroencefalografii Katedry i Kliniki Psychiatrycznej Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego, a w 2007 Polskie Towarzystwo Badań nad Snem nadało jej tytuł specjalistki medycyny snu. W 2010 obroniła pracę doktorską poświęconą patofizjologii bezsenności. Obecnie, pracuje w Poradni leczenia zaburzeń snu. Na uczelni, prócz działalności naukowej, aktywnie zajmuje się nauczaniem studentów 4 roku Wydziału Lekarskiego i 3 roku Wydziału Lekarsko-Dentystycznego oraz organizacją i koordynowaniem pracy dydaktycznej w Katedrze i Klinice Psychiatrycznej WUM. Wśród jej priorytetów naukowych i badawczych znajdują się przede wszystkim patofizjologia zaburzeń psychicznych, w szczególności zaburzeń snu oraz wpływ zaburzeń psychicznych na zdrowie ogólne człowieka oraz wpływ chorób somatycznych na występowanie objawów zaburzeń psychicznych. W realizacji interdyscyplinarnych projektów naukowych współpracuje z następującymi ośrodkami: II Klinika Położnictwa i Ginekologii WUM; Zakład Fizjologii i Patofizjologii Eksperymentalnej WUM; Wydział Fizyki UW; Uniwersytet Szkoły Wyższej Psychologii Społecznej; Instytut Biologii Doświadczalnej im. M. Nenckiego PAN; Florida International University, Department of Psychology, Center for Children and Families, Miami, FL, USA; Division of Biology and Biological Engineering, California Institute of Technology, Los Angeles, CA, USA.

Dorobek naukowy dr Wołyńczyk-Gmaj

a. wskaźniki naukometryczne

Wskaźniki naukometryczne nie pozostawiają wątpliwości, że habilitantka jest badaczem o rozpoznawalnym dorobku naukowym. Wartym podkreślenia jest fakt, że większość publikowanych prac stanowiących osiągnięcie naukowe pochodziło z macierzystych jednostek.

Dorobek naukowy habilitantki obejmuje:

- 16 prac oryginalnych, z czego:
- 14 opublikowanych po doktoracie,
- 14 opublikowanych w czasopismach posiadających Impact Factor - 6 opublikowanych jako pierwszy lub korespondencyjny autor,
- 1 opis przypadku (opublikowany w piśmie z Impact Factor),
- 3 prace poglądowe (z czego jedna była opublikowana w piśmie z IF),

- 2 rozdziały w podręczniku, oraz wiele doniesień zjazdowych, które przedstawiała na kongresach i zjazdach naukowych.

- Impact Factor z dnia 6.02.2023:

- przed uzyskaniem tytułu doktora nauk medycznych - 3,054
- po uzyskaniu tytułu doktora - 36,648; łączny Impact Factor -39,702

- Liczba cytowań publikacji, z oddzielnym uwzględnieniem autocytowań z dnia 6.02.2023:

- wg bazy SCOPUS - bez autocytowań – 243
- z autocytowaniami - 249
- wg bazy WEB OF SCIENCE - bez autocytowań – 215,
- z autocytowaniami - 221

- Indeks Hirscha z dnia 6.02.2023:

- wg bazy SCOPUS – 8
- wg bazy WEB OF SCIENCE – 8

- Punktacja MEiN z dnia 6.02.2023:

- przed uzyskaniem tytułu doktora - 45 pkt
- po uzyskaniu tytułu doktora -798 pkt
- łączna punktacja MEiN - 843 pkt

b. charakterystyka osiągnięć naukowych

Należy podkreślić, że Dorobek dr Wołyńczk-Gmaj jest bardzo jednorodny. Dr Wołyńczk-Gmaj jest uczoną o istotnych osiągnięciach w dziedzinie badań nad patofizjologią zaburzeń psychicznych, w szczególności zaburzeń snu oraz wpływu zaburzeń psychicznych na zdrowie ogólne człowieka oraz wpływu chorób somatycznych na występowanie objawów zaburzeń psychicznych. Wnioski płynące z wyników jej badań w sposób znaczący mogą pomóc w codziennej praktyce klinicznej. Śledząc aktywność naukową dr Wołyńczy-Gmaj widać, że w dalszym ciągu ewidentnie nabiera przyspieszenia, zwłaszcza, że habilitantka nie zmieniając głównego obszaru zainteresowań sięga po nowe metodyki badawcze.

Dorobek dydaktyczny i organizacyjny

Na przestrzeni lat habilitantka organizowała i prowadziła obowiązkowe zajęcia dla studentów czwartego i szóstego roku I Wydziału Lekarskiego, Wydziału Lekarsko-Dentystycznego, Pielęgniarstwa i Logopedii. Organizowała i prowadziła zajęcia dla studentów Uniwersytetu Szkoły Wyższej Psychologii Społecznej i Uniwersytetu Warszawskiego. Prowadziła również zajęcia dydaktyczne dla lekarzy w ramach stażu do specjalizacji z psychiatrii w Poradni leczenia zaburzeń snu oraz kursów z psychiatrii w ramach przygotowań do Lekarskiego Egzaminu Państwowego LEP. Jest członkinią Polskiego Towarzystwa Badań nad Snem i European Society of Sleep Research.

OCENA OSIĄGNIĘĆ, O KTÓRYCH MOWA W ART. 219 UST. 1 PKT. 2 USTAWY

Świadectwem istotnej aktywności naukowej habilitantki jest cykl 5 publikacji powiązanych tematycznie o łącznym IF 15,29. Tytuł cyklu publikacji: „Patofizjologia, diagnostyka i charakterystyka bezsenności w różnych grupach badawczych”. Uważam ten temat za niezwykle ważny, zarówno ze względów badawczych, jak i przydatności w codziennej praktyce klinicznej. Badania te dotyczą zjawiska bezsenności, które jest drugim co do częstości występowania zaburzeniem psychicznym, które niesie za sobą negatywne konsekwencje zdrowotne i społeczne. Podstawową funkcją snu jest zapewnienie optymalnego funkcjonowania w ciągu dnia. Bezsenność nie tylko pogarsza jakość życia, ale jest czynnikiem ryzyka wielu chorób somatycznych i psychicznych. Wyniki licznych badań potwierdzają związek pomiędzy bezsennością, a gorszym funkcjonowaniem poznawczym. Zapamiętywanie informacji i wydarzeń przeżytych w ciągu dnia jest zależne od jakości snu.

Celem prac będących tematem osiągnięcia naukowego było:

- ułatwienie i usprawnienie procesu diagnostycznego bezsenności w Polsce;
- wyznaczenie elektrofizjologicznych wskaźników bezsenności w czuwaniu;
- oszacowanie skali problemu bezsenności związanej z ciążą u kobiet w trzecim trymestrze ciąży i oszacowanie, jak często bezsenność u kobiet pojawiła się w związku z ciążą oraz odnalezienie jej uwarunkowań;
- ocena obiektywnej jakości snu u kobiet w trzecim trymestrze ciąży i ustalenie, związku między jakością snu a funkcjonowaniem poznawczym w tej grupie;

- badanie zależności pomiędzy zaburzeniem regulacji emocji, lękiem a bezsennością w grupie osób uzależnionych od alkoholu i utrzymujących abstynencję.

Wyniki przeprowadzonych i opublikowanych badań pozwoliły na sformułowanie szeregu istotnych wniosków:

1. Zwalidowana Ateńska Skala Bezsenności (AIS) może być stosowana w Polsce jako narzędzie kliniczne i badawcze. Ze względu na niewystarczającą liczbę w Polsce ośrodków leczenia i badania zaburzeń snu, dostępność tego narzędzia ma szczególne znaczenie.
2. U pacjentów z bezsennością elektrofizjologicznym markerem zmienionej pracy mózgu może być ilościowa analiza spoczynkowego EEG. Moce fal theta są u chorych mniejsze, a fal beta większe w porównaniu do osób zdrowych. Ponieważ bezsenność jest dolegliwością subiektywną i stosowane badania jakości snu nie różnicują między osobami z bezsennością a tymi, które śpią dobrze, wykryte różnice w spoczynkowym zapisie mogą mieć znaczenie nie tylko naukowe, ale także kliniczne.
3. Bezsenność w ciąży jest zaburzeniem znacznie częstszym niż w populacji ogólnej. Wśród kobiet w trzecim trymestrze ciąży, będących pod opieką warszawskiej poradni przyklinicznej, rozpowszechnienie bezsenności na podstawie kryteriów AIS wynosiło niespełna 40%, przy czym w 40% przypadków bezsenność pojawiła się w związku z ciążą. Duże rozpowszechnienie, a także potencjalne negatywne konsekwencje dla matki i dziecka powodują, że bezsenność w ciąży stanowi poważny problem kliniczny a niezależnymi czynnikami ryzyka bezsenności, która pojawia się w związku z ciążą, są depresja i jedzenie nocne. W przypadku bezsenności w ciąży wskazane jest jak najszybsze badanie psychiatryczne w celu wykluczenia innych zaburzeń psychicznych i zastosowanie nefarmakologicznych metod leczenia bezsenności.
4. W trzecim trymestrze ciąży kobiety obiektywnie śpią gorzej niż kobiety, które nie są w ciąży. Mają one obiektywne trudności poznawcze w zakresie pamięci roboczej i wolniejszą zdolność przetwarzania informacji. Pogorszenie pamięci roboczej w ciąży może przynajmniej częściowo tłumaczyć fragmentacja snu.
5. W grupie osób uzależnionych od alkoholu monitorowanie objawów lęku i zdolności regulowania emocji i ewentualne wdrożenie odpowiedniego leczenia może zmniejszać ryzyko bezsenności. Rozregulowanie emocjonalne i lęk są czynnikami ryzyka bezsenności u osób uzależnionych od alkoholu. Ponadto u osób z bezsennością istnieje

znacznie większa tendencja do reagowania lękiem na różne bodźce. Biorąc pod uwagę, że bezsenność jest czynnikiem ryzyka złamania abstynencji, rutynowa diagnostyka i leczenie bezsenności może poprawiać rokowanie u osób uzależnionych, z kolei leczenie rozregulowania emocjonalnego i lęku może zmniejszać ryzyko bezsenności w tej grupie.

Podsumowanie i wniosek końcowy

Po zapoznaniu się z życiorysem, działalnością naukową i organizacyjno-edukacyjną stwierdzam, że dr Dorota Wołyńczyk-Gmaj w mojej opinii jest uznaną specjalistką w dziedzinie badań nad patofizjologią zaburzeń psychicznych, w szczególności zaburzeń snu. Uważam, że rokuje nadzieje na dalszy rozwój naukowy. Jest doskonałą wykładowczynią i w pełni zasługuje na status samodzielnego pracownika naukowego. Oceniam dorobek naukowy i „osiągnięcie” będące podstawą wystąpienia o stopień naukowy doktora habilitowanego dr Wołyńczyk-Gmaj jako bardzo dobry. Jest to dorobek oryginalny, jednorodny i konsekwentny, a także o istotnej wartości praktycznej. Uważam, że spełnia jednoznacznie wymagania stawiane habilitantom, zgodnie z art. 219 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. poz. 1668, z późn. zm.).

W związku z powyższym przedstawiam Wysokiej Radzie Dyscyplin Nauk Medycznych Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego wniosek o dopuszczenie dr n. med. Doroty Wołyńczyk-Gmaj do dalszych etapów przewodu habilitacyjnego.

Prof. dr hab. n. med. Tomasz Gabryelewicz